

การศึกษา “ช่วงข้าว” การเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม

ฉัตรวิภาศ สีสกุล

วิทยาลัยสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรม

Chatpwait_jeen@hotmail.com

ชนกพร ไผทสิทธิ์กุล

วิทยาลัยสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

ศิลปวัฒนธรรมเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมและการแสดงออกของคนในสังคมไทยอธิบายนัยความหมายของสภาพทางภูมิศาสตร์ ความคิดความเชื่อ สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่สะท้อนตัวตนของคนในสังคมนั้นว่าสามารถปรับตัวให้เข้ากับ ธรรมชาติแวดล้อมในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างไร ความคิดความเชื่อถือเป็นต้นกำเนิดสำคัญของศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความคิดความเชื่อที่หลากหลาย พฤติกรรมและการแสดงออกจึงหลากหลาย "ศิลปวัฒนธรรม" เป็นผลรวมของความคิดของมนุษย์ เกิดจากเหตุปัจจัยที่แวดล้อมและสะท้อนออกมาในรูปแบบ นามธรรมและรูปธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย คือสิ่งที่สะท้อนความเป็นตัวตนของไทย เป็นการแสดงออกร่วมกัน ของกลุ่มสังคมที่มีต่อความคิดความเชื่อ ความศรัทธาอย่างใดอย่างหนึ่งและประพฤติปฏิบัติร่วมกัน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับธรรมชาติแวดล้อม

จากอดีตสู่ปัจจุบัน สร้างสรรค์ สะสมและสร้างต้นแบบใหม่ทางวัฒนธรรม พัฒนาสังคมให้เกิดคุณประโยชน์ต่อ ชาติในด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและศิลปะการบันเทิง ให้รู้เท่าทันและก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของ เทรนด์ของโลกซึ่งการเชื่อมโยงนั้นจะนำไปสู่การเกิดสถาปัตยกรรมที่ถ่ายทอดออกมาเป็นสถานที่และแสดงความเป็น ตัวตนในทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการเชื่อมโยงระหว่าง ศิลปวัฒนธรรม และ สถาปัตยกรรม พื้นให้เกิดพื้นที่สาธารณะ และการออกแบบพื้นที่ว่างให้ใช้งานได้และยังสะท้อนความเป็นศิลปวัฒนธรรมอยู่ โดยใช้หลักการออกแบบสถาปัตยกรรม และการออกแบบภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมและการเชื่อมโยงของพื้นที่ ดังนั้นโครงการศูนย์ศิลปหัตถกรรมและวัฒนธรรม เชียงรายจึงใช้แนวคิดหลักในการออกแบบโดยมีความหมายที่สะท้อนถึง “ช่วงข้าว ความเป็นหนึ่ง วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม” เป็น 3 องค์ประกอบรวมถึงการนำรูปร่างลักษณะของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หัตถกรรม และศิลปะ เพื่อมาดัดแปลงที่ให้ออกมา กับการออกแบบทำให้เกิดรูปร่างเส้นโค้ง เส้นเฉียงและเส้นตรงที่จะนำมาออกแบบรูปทรงอาคาร และนำไปพัฒนาให้ สอดคล้องกับบริบทของโครงการโดยพื้นที่ของแม่น้ำกก จึงเกิดเป็นอาคารที่มี มีรูปร่างที่อิสระ 3 ส่วน โดยทำให้เกิดการออกแบบเปลือกอาคารที่สะท้อนแนวคิดและใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับบริบทและเพื่อให้เกิดความสวยงามรวม ไปถึงการสะท้อนความเป็นสถาปัตยกรรมล้านนาและวัสดุพื้นถิ่น

คำสำคัญ : ศิลปวัฒนธรรม เมืองศิลปะ สถาปัตยกรรม เชียงราย

The study of Khuang khua linking art, culture and architecture

Chadpawit Suesakul

College of Architecture, Suan Sunandha Rajabhat University

Chatpwail_jeen@hotmail.com

Chanokporn Phathaisittikul

College of Architecture, Suan Sunandha Rajabhat University

Abstract

Arts and culture is the study of behaviors and expressions of people in Thai society. Explain the implications of geography. Thoughts, beliefs, social, economic, and political conditions that reflect the identity of people in that society can adapt to how nature surrounds each moment Thoughts and beliefs are the main sources of arts, culture, customs, traditions, various beliefs, and ideas. Behavior expressions are therefore diverse. "Art and culture" is the sum of human thought. Caused by environmental factors and reflected in abstract and concrete forms. Thai customs and traditions are what reflect the identity of Thailand. It is a collective expression of a social group's ideas and beliefs. one's faith and conduct together Most of them are related to the natural environment.

From the past to the presents creates and accumulates new cultural capital. Developing society for me the benefit of the nation in terms of economy Tourism and Entertainment industry is an awareness keeping pace with the changes of world trends, which lead to the creation of architecture that conveyed as a place and express its identity in art and culture.

This research aims to study the linkage between art and culture, creating public spaces and designing spaces that are usable and still reflect the arts and culture. By using the principles of architectural design and landscape design, the environment and the connection of the area. Therefore, the Chiang Rai Arts and Crafts Center project Uses the main concept of design with a meaning that reflects "khuang khua, unified way of lift, art and culture" into 3 elements. Vernacular architecture, handicrafts, are art combined to adapt with the identity, creating a curved shape. Oblique and straight lines define the shape of the building. and developed by the surrounding context of the project by the area of the Kok River, thus becoming a building with is has three independent shapes, resulting in a design of the building envelope that reflects the concept suiting the context and creating beauty, including the reflection of lanna architecture and local materials.

Keywords: Art and Culture, City of Art, Architecture, Chiang rai

บทนำ

แนวทางการนำเสนอในศิลปวัฒนธรรมที่สามารถผสมผสานได้กับปัจจุบันหรือกระทั่งในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามา กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้ชีวิต ซึ่งเป็นรูปแบบของการสร้างบริบทความเป็นศิลปะแล้วนำเสนอแก่สายตาของ นักท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ โดยเริ่มต้นจากคนผู้มีความสนใจในงานศิลปะแล้วยังเป็นผู้ที่มีความสนใจในเรื่อง วัฒนธรรมและลักษณะของการท่องเที่ยวชุมชน เนื่องจาก บริบทของศิลปะก็คือการนำเสนอความเป็น ชีวิตในอีกมิติ เพิ่มเติมการรวบรวมและการเล่าเรื่องในเชิงของการจัดงานนิทรรศการ การให้ความรู้ การเล่าเรื่องผ่านงานศิลปะ ผ่าน พื้นที่จัดขึ้นภายในจังหวัดหรืออำเภอที่มีความสนใจในเรื่องศิลปวัฒนธรรมจึงนำไปสู่การเกิด “การเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรม”

ซึ่งในกรณีศึกษาจังหวัดเชียงรายนั้นมีความเป็นศิลปะทางด้านทรัพยากรบุคคล จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มี ศิลปินผู้สร้างงานศิลปะอยู่หลากหลายสาขาและมีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทยและศิลปินเชียงรายได้สร้างสรรค์พื้นที่ ทางศิลปะที่กลายเป็นสถาบันทางสังคมอีกทั้งจังหวัดเชียงรายนั้นมียุทธศาสตร์สนับสนุนให้เชียงรายนั้นเป็น เชียงรายเป็น เมืองศิลปะ (Chiang rai The City of Art) เชียงรายเมืองศิลปะ เป็นการนำเสนอในมิติของศิลปะอันทรงคุณค่าที่สามารถ ผสมผสานได้กับปัจจุบันหรือกระทั่งในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามา กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้ชีวิต ซึ่งเป็นรูปแบบของการ สร้างบริบทความเป็นเมืองแห่งศิลปะแล้วนำเสนอแก่สายตาของนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ โดยเริ่มต้นจากคนผู้มีความสนใจในงานศิลปะแล้วยังเป็นผู้ที่มีความสนใจในเรื่องวัฒนธรรมและลักษณะของการท่องเที่ยวชุมชน เนื่องจาก บริบทของศิลปะก็คือการนำเสนอความเป็น ชีวิตในอีกมิตินั้นเอง เพิ่มเติมการรวบรวมและการเล่าเรื่องในเชิงของการจัด งานนิทรรศการ การให้ความรู้ การเล่าเรื่องผ่านงานศิลปะของศิลปิน ทั้งที่มีผลงานหรือเป็นการบอกเล่าผ่านการใช้ชีวิต (รัตนา บุญเลิศ, 2560)

การใช้งานศิลปะเพื่อสร้างบริบทของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ดังนั้น เชียงรายทั้งจังหวัดจึง เป็น “สินค้า” หรือผลิตภัณฑ์เอง ในด้านของการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ จึงทำให้ว่าเป็นจังหวัดที่มีความเป็นเมืองแห่งศิลปะ อยู่สูงมากและมีความโดดเด่นในเรื่องของวัฒนธรรมจึงเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิถีชีวิตเกี่ยวกับความเป็นเมืองศิลปะและ วัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย และหากได้ทำการเชื่อมโยงทั้ง 2 อย่างเข้าด้วยกันจะเกิดขึ้นเป็นพื้นที่ที่สามารถใช้งานได้ และยังคงถ่ายทอดเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของความเป็นศิลปวัฒนธรรมอยู่ ซึ่งในจังหวัดเชียงรายนั้นยังมีงานหัตถกรรมที่ เอกลักษณ์ เช่น งานแกะสลักไม้ งานทอผ้าไหม งานปั้นดินเผา งานกระดาษสา ซึ่งจะเป็นผลงานที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชาว ชนบทในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากกระบวนการนี้แล้วยังมีอีกหลายชุดที่นำเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตของชาวชนบท โดยเฉพาะกระบวนการใหญ่ที่มีการสร้างสรรค์ความคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ซึ่งมีจุดเด่น ทำให้ผลงานมีความน่าสนใจและมีคุณค่ามากขึ้น และงานหัตถกรรมนี้ยังได้รับวัฒนธรรมจากชนเผ่าที่ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัด เชียงราย

วัตถุประสงค์ของบทความ

1. เกิดแนวทางการออกแบบพื้นที่มีความเชื่อมต่อของศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม
2. เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและเรียนรู้วัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
3. เพื่อให้เป็นพื้นที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้การเชื่อมต่อกันระหว่างศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมเป็นที่รู้จัก
4. มากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เชียงรายเมืองศิลปะ (The City of Art)

จากข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดเชียงราย จะพบว่าในปัจจุบัน the City of Art เป็นการใช้งานศิลปะเพื่อสร้างบริบทของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย นั้นเชียงรายทั้งจังหวัดจึงเป็น “สินค้า” หรือผลิตภัณฑ์เอง ในด้านของการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ หรือ เชียงรายเมืองศิลปะ เป็นการนำเสนอในมิติของศิลปะอันทรงคุณค่าที่สามารถผสมผสานได้กับปัจจุบันหรือกระทั่งในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามากลายเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้ชีวิต ซึ่งเป็นรูปแบบของการสร้างบริบทความเป็นเมืองแห่งศิลปะแล้วนำเสนอแก่สายตาของนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ โดยเริ่มต้นจากคนผู้มีความสนใจในงานศิลปะแล้วยังเป็นผู้ที่มีความสนใจในเรื่องวัฒนธรรมและลักษณะของการท่องเที่ยวชุมชนเนื่องจาก บริบทของศิลปะก็คือการนำเสนอความเป็น ชีวิตในอีกมิตินั้นเอง

วัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย

คนไทยล้านนามีชีวิตและความเป็นอยู่ด้วยการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา หุบเขา มีพื้นที่ราบจำนวนน้อย ชาวบ้านทำนาแบบนาท่น้ำ พื้นที่สูงปลูกข้าวไร่ พื้นที่ในที่ราบแอ่งเขาอุดมสมบูรณ์ปลูกข้าวและพืชอื่น ๆ ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบผลิตเพื่อให้ออกอยู่พอกินคนไทยภาคเหนือนิยมปลูกบ้านอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นหมู่บ้าน หากพื้นที่ใดอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำนา มีแม่น้ำไหลผ่าน ก็จะมีหมู่บ้านกระจุกอยู่เป็นหย่อม ๆ ตามลุ่มแม่น้ำ ลักษณะบ้านจะเป็นบ้านไม้ยกสูง มีใต้ถุนโล่ง เป็นที่เก็บของเครื่องมือทำเกษตร และเป็นที่พักผ่อนยามว่างได้ด้วยลักษณะเด่นของวัฒนธรรมของคนภาคเหนือ หรือคนล้านนา ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. ภาษาพูด เป็นภาษาไทยท้องถิ่นของชาวเหนือ ที่เรียกว่า "คำเมือง" และนอกจากนี้ ก็ยังมีภาษาของชนเผ่าต่าง ๆ อีกมากมาย

2. การรับประทานอาหาร มีข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก น้ำพริกอ่อง แกงแค เป็นต้น

3. การละเล่นและรื่นเริง ใช้ดนตรีพื้นเมืองที่มีลักษณะของเสียงดนตรี ที่แสดงถึงความอ่อนโยน เช่น การฟ้อนเล็บ การรำเทียน เป็นต้น

สำหรับจังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ดั้งเดิม และมีวัฒนธรรมสืบทอดมาเป็นเวลายาวนาน และยังมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมของหลายเชื้อชาติ เนื่องจากจังหวัดเชียงรายมีการติดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็นพม่าและลาวมาช้านาน ซึ่งสามารถเห็นได้จากรูปแบบอาคาร วัด ได้รับอิทธิพลมาจากลาวและพม่าและด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชียงราย ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำกก โดยมีร่องรอยของเมืองที่เจริญทางวัฒนธรรมและศิลปะอยู่ตามริมแม่น้ำกกเป็นจำนวนมาก

ศิลปะล้านนา

ศิลปะล้านนา หรือ ศิลปะเชียงแสน หมายถึง ศิลปะในเขตภาคเหนือทางตอนบนหรือดินแดนล้านนาของประเทศไทยในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 19-24 คาดว่ามีการสืบทอดต่อเนื่องจากศิลปะทวารวดีและศิลปะลพบุรีมาตั้งแต่สมัยทวารวดี ศูนย์กลางของศิลปะล้านนาเดิมอยู่ที่เชียงแสน เรียกว่าอาณาจักรโยนก เรียกตามชื่อเมืองโยนกเชียงแสนซึ่งปรากฏเมืองตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน เมืองดังกล่าวนี้ เคยเป็นราชธานีและเมืองสำคัญของไทยในสมัยแรกที่ตั้งมั่นขึ้นในสุวรรณภูมิตามความเป็นจริงแล้วคนไทยที่มาตั้งมั่นอยู่ในแถบนี้ได้โยกย้ายบ้านเมืองและสร้างราชธานีหลายหนเพราะเหตุที่มีอุทกภัยน้ำในแม่น้ำโขงไหลบ่าขึ้นมาท่วมบ้านเมืองเสียหายอยู่บ่อยครั้ง คำว่าโยนกเชียงแสนที่กล่าวในที่นี้จึงกล่าวเพื่อความสะดวกในการกำหนดเรียกชื่อศิลปกรรมแบบที่สร้างในระยะที่โยนก (เมืองสมัยก่อนเชียงรายราวพ.ศ.1300-1600) และเชียงแสนเป็นราชธานี (พ.ศ.1600-1800)

ตลอดจนมาถึงเชียงใหม่เป็นราชธานีของอาณาจักรล้านนาในชั้นหลังด้วย ต่อมาเมื่อพญามังรายได้ย้ายมาสร้างเมืองเชียงใหม่ ศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาอยู่ที่เมืองเชียงใหม่ งานศิลปะล้านนามีความเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะนิกายเถรวาท

ศิลปะล้านนา หรือ ศิลปะเชียงใหม่ มีลักษณะเก่าแก่มากกว่ามีการสืบทอดต่อเนื่องของศิลปะทวารวดี และลพบุรี ในดินแดนแถบนี้มาตั้งแต่สมัยทวารวดี ศูนย์กลางของศิลปะล้านนาเดิมอยู่ที่เชียงใหม่เรียกว่าอาณาจักรโยนก ต่อมาเมื่อพญามังรายได้ย้ายมาสร้างเมืองเชียงใหม่ศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาก็อยู่ที่ เมืองเชียงใหม่สืบต่อมาอีกเป็นเวลานาน

ซึ่งศิลปกรรมลักษณะนี้ปรากฏแพร่หลายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคเหนือของประเทศไทยตำราทางศิลปะส่วนใหญ่จะเรียกศิลปกรรมแบบนี้ว่า "เชียงใหม่" เท่านั้นแต่เนื่องด้วยศิลปกรรมที่สร้างในสมัยโยนกมีการบูรณะซ่อมกันมาตลอดในสมัยเชียงใหม่ ลัทธิศาสนาสมัยต้นที่ไทยเข้ามาครอบครองแล้วนี้ ได้แก่พระพุทธศาสนาเถรวาทนิกายต่าง ๆ ระยะเวลา พ.ศ. 1300-1600

พุทธศาสนาเถรวาทรุ่งเรืองมากทั่วอินเดีย และแพร่ไปยังทิเบตเนปาล จีน ญี่ปุ่น ขอม และชวา ศิลปะแบบอินเดียได้ก็เข้ามาด้วย ทำให้ศิลปะแบบโยนก-เชียงใหม่ ได้รับอิทธิพลลวดลายจากแบบอย่างอื่นมาอย่างจำแนกอย่างหยาบ ๆ

ประชากรในจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่มีประชากรหลายเชื้อชาติโดยมีทั้งชาวไทยพื้นราบ ชาวไทยภูเขา และชาวจีนฮ่อที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่บนดอยสูง แต่ละชนชาติจะมีประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ เป็นเสน่ห์อีกอย่างที่ทำให้เชียงใหม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศประชากรในเขตจังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกได้เป็นหลายกลุ่มซึ่งที่ยังมีอยู่ในปัจจุบันแบ่งได้ดังนี้

คนไทยพื้นราบ ประกอบด้วยคนเมือง คนไทย ไทลื้อ ไทจีน ไทใหญ่ ดังนี้

คนเมือง เป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุดในอดีตเรียกว่า ไทยยวน ผู้ชายจะมีรูปร่างโปร่งบางกว่าคนไทยภาคกลางเล็กน้อย ผู้หญิงมีรูปร่างผิวพรรณและหน้าตางดงาม มีภาษาพูดแตกต่างไปจากไทยภาคกลางเล็กน้อย มีตัวหนังสือเฉพาะของตนเอง การแต่งกายพื้นเมือง ผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่นยาวเกือบถึงตาตุ่ม ใส่เสื้อแขนกระบอก ห่มสไบ เกล้าผมทัดดอกไม้ ชายนิยมนุ่งกางเกงขาวยาว ใส่เสื้อคอกลมแขนสั้นสีครามเข้ม มีผ้าขาวม้าคาดเอว บ้านเรือนยกได้สูง หน้าจั่วหลังคามีไม้ไขว้กันประดับด้วยลวดลาย เรียกว่ากาแล เครื่องดนตรีที่สำคัญได้แก่ เป็ยะ สะล้อ ซึง ปี่น กลอง นาฏศิลป์พื้นบ้านมีการฟ้อนเมือง ฟ้อนม่าน ฟ้อนเงี้ยว ประเพณีที่สำคัญคล้ายไทยภาคกลาง มีบางส่วนที่แตกต่างกันออกไปเช่น ปอยหลวง เรียกขวัญ สืบชะตา เป็นต้น

ไทลื้อ,ไทจีน,ไทใหญ่ เป็นกลุ่มชนที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง และทางตอนใต้ของจีน

- ไทลื้อ ชนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ตอนกลางและตอนบนตั้งแต่แขวงไชยบุรี ประเทศลาวขึ้นไป

- ไทจีน มีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำขุ่นในรัฐฉาน จึงได้ชื่อว่าไทจีน ได้เข้ามาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ในเขตอำเภอเมือง ฯ อำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงใหม่

- ไทใหญ่ เรียกตนเองว่าไต ถูกคนเมืองเรียกว่า เงี้ยว และพม่าเรียกว่าฉาน ซึ่งแปลว่าคนภูเขา ผู้ชายรูปร่างสูงใหญ่กว่าคนไทยทั่วไป รูปร่างสูงโปร่งแข็งแรง มือเท้า เครื่องดนตรีสำคัญได้แก่ ซ้อง กลอง ฉาบ นาฏศิลป์พื้นบ้านมีเด่นโต ฟ้อนนก ประเพณีสำคัญคล้ายคนไทยทั่วไป

ชาวไทยภูเขา ประกอบด้วย อาข่า มูเซอ เย้า กะเหรี่ยง ลีซอ ม้ง ลีซอ โดยส่วนมากอาศัยอยู่ตามภูเขาและพื้นราบ

ชาวไทยเชื้อสายจีน โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นอดีตทหาร พรรคก๊กมินตั๋ง ได้เข้ามาตั้งรกราก ได้แก่ หมู่บ้านสันติคีรี นอกจากนี้ยังชาวจีนอื่น ๆ อีก เช่น จีนแต้จิ๋ว มีอยู่ในแทบทุกอำเภอโดยเฉพาะในอำเภอเมือง อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย, ชาวจีนแคะ ในอำเภอเมือง อำเภอพาน อำเภอป่าแดด อำเภอเทิง อำเภอเชียงของ, ชาวจีนมณฑลยูนนานหรือฮ่อ ในอำเภอเมือง อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ อำเภอเวียงแก่น อำเภอแม่สรวย อำเภอแม่ฟ้าหลวง เป็นต้น

ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า บุคคลหลายสัญชาติที่อพยพมาจากพม่าเข้าอยู่ในประเทศไทยก่อนวันที่ 9 มีนาคม 2519 การออกนอกเขตจังหวัดที่อยู่อาศัยต้องขออนุญาตจากปลัดกระทรวงมหาดไทย

ชาวลาวอพยพ คนลาวที่อาศัยอยู่กับญาติพี่น้องตามแนวชายแดนของประเทศไทย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองของลาวในปี พ.ศ. 2517 ขณะนี้ทางการของไทยยังไม่อนุญาตให้เดินทางออกนอกเขตจังหวัดที่อยู่อาศัย

งานหัตถกรรมในจังหวัดเชียงราย

งานหัตถกรรม คือ สิ่งที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ หรือกระบวนการผลิตสิ่งของด้วยมือ ที่ใช้แรงงานฝีมือเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต วัตถุประสงค์เพื่อการใช้ประโยชน์โดยเฉพาะ มนุษย์ได้คิดประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องใช้ขึ้นมาเพื่อสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยอาศัยแรงงานจากมือของตน ดัดแปลงวัตถุดิบที่มีอยู่ในธรรมชาติใกล้ตัว เพื่อให้มีรูปร่างประโยชน์ใช้สอยได้เหมาะสม

ในจังหวัดเชียงรายนั้น เปล่งประกายด้วยงานศิลปะของเหล่าศิลปินชื่อดังทั้งระดับประเทศและท้องถิ่น มีพื้นที่รวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยน และเผยแพร่งานหัตถกรรมและงานศิลปะอย่าง ‘ข้าวศิลปะ’ หรือหากมองในด้านงานปั้น งานเซรามิกของเชียงราย อย่าง ดอยดินแดง ก็นับเป็นงานเซรามิกชั้นครู ที่มีชื่อเสียงอย่างมากที่ควรค่ากับการมาเยือน และงานหัตถกรรมที่พบได้ในจังหวัดเชียงรายนี้นี้

1. หัตถกรรมไม้แกะสลัก
2. หัตถกรรมหินแกะสลัก
3. หัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา
4. หัตถกรรมกระดาษ
5. หัตถกรรมโลหะ
6. หัตถกรรมสิ่งทอ
7. หัตถกรรมเครื่องจักรสาน

งานหัตถกรรมและชาติพันธุ์

ในการส่งเสริมด้านหัตถกรรมชาติพันธุ์ โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้านของแต่ละชนเผ่าที่มีฝีมือด้านการเย็บปัก ถักร้อยและการทอผ้าเป็นพื้นฐาน ได้ใช้เวลาในการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในครอบครัว เช่น การทอผ้า ปักผ้า จักสาน และเครื่องเงินที่มีลวดลายและศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ภูมิปัญญาเฉพาะถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งจะถูก นำมาสร้างเป็นงานผลิตหลังจากการว่างงาน ในฤดูนอกภาคเกษตร เป็นการบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

งานหัตถกรรมชาวเขาในระยะแรกเป็นการผลิตเพื่อใช้สอยในครัวเรือนเป็นหลัก ปัจจุบันได้พัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายเป็นของใช้และสินค้าที่ระลึก ดังนั้น หัตถกรรมชาวเขา ส่วนใหญ่ จึงนิยมผลิต เป็นผ้าผืนขำม ลายปัก เครื่องจักสานและเครื่องเงิน ชาวเขาเผ่าที่มีความสามารถในการเย็บปักถักร้อยคือชาวม้ง เย้า กะเหรี่ยง เสื้อผ้าชาวชาติพันธุ์ต่าง ๆ เหล่านี้มักทอขึ้นมาเองหรือมีลวดลายปักที่ละเอียดเป็นเอกลักษณ์ มีการ นำลายปักหรือผืนผ้ามาจำหน่าย หรือนำมาประยุกต์กับเสื้อผ้าสตรี หรือใช้เป็นของตกแต่งบ้าน

งานหัตถกรรมเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชนเผ่า ซึ่งแต่ละกลุ่มมีเอกลักษณ์เฉพาะ ความประณีตงดงาม หลากหลายที่สะท้อนผ่านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ที่สามารถมองเห็นได้จากรูปแบบของ เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ เครื่องใช้ในครัวเรือน ที่อยู่อาศัย เครื่องมือทางการเกษตรและพิธีกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ งานฝีมือที่ผลิตกันในครัวเรือน บางครั้งต้องอาศัยช่างฝีมือการผลิตเครื่องนุ่งห่มนั้นทำโดยผู้หญิงขณะที่เครื่องใช้ไม้สอยทำโดยผู้ชาย ส่วนเครื่องจักสานเป็นงานร่วมของทั้งหญิงและชาย ส่วนหน้าไม้ กับคักสัตว์ และเครื่องดนตรีนั้นต้องใช้ช่างที่มีความชำนาญในการผลิตของแต่ละชนิดไป

แนวคิดด้านสถาปัตยกรรมสถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น

ความหมายของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (Vernacular architecture) หมายถึง สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นในแต่ละท้องถิ่นที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการนั้น ๆ รูปแบบของสิ่งก่อสร้างอาจจะพัฒนาไปจากรูปแบบเดิม เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต โดยใช้วัสดุก่อสร้างที่หาмаได้ตามท้องถิ่นนั้น ๆ การก่อสร้างเป็นการช่วยเหลือกันในกลุ่มชน จากบุคคลทุกเพศทุกวัยทั้ง เด็กผู้หญิง คนหนุ่มสาว คนเฒ่าคนแก่ อาจเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการก่อสร้างหรือไม่มีก็ได้ การทำงานร่วมกันในกลุ่มชนเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต เรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชนอย่างเป็นธรรมชาติ (ที่มา : th.wikipedia.org/Ki/สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น) สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เป็นงานศิลปะที่ไม่ใช่ผลผลิตของคนที่มีฐานะหรือผู้ชำนาญเพียงสองสามคน แต่เป็นงานคิดค้นและสร้างสรรค์ที่เป็นไปตามธรรมชาติและกิจกรรมที่ต่อเนื่องของประชาชนทั้งหมดในสังคมของแต่ละสังคม อาศัยประสบการณ์และความชำนาญของกลุ่มชนทั้งหมดสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมขึ้นมา และถ่ายทอดต่อสมาชิกของสังคมรุ่นหลังๆ เปรียบดังการมอมรดกทางวัฒนธรรมและสุนทรีย์ของสังคมแต่ละกลุ่ม (วิวัฒน์ เตมียพันธ์, 2544:12 อ้างจาก Bernard Rudofsky)

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นล้านนา

ล้านนาในอดีตคืออาณาจักรหนึ่งในภูมิภาคอนุชานหรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเชียงใหม่ มีพื้นที่ครอบคลุมทางตอนเหนือของประเทศไทยปัจจุบัน บางส่วนของประเทศพม่าและจีน ในบางช่วงเวลา ก่อตั้งขึ้นโดยพญาเม็งราย กษัตริย์เมืองเงินยาง (ตั้งอยู่บริเวณอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน) ในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 19 เจริญรุ่งเรืองในยุคแรก ประมาณ 260 ปีก่อนจะตกต่ำลงถูกพม่ายึดครองและปกครองอยู่ประมาณ 200 ปี จนพญากาวิละได้ร่วมกับกองทัพธนบุรีทำสงคราม "พม่าล้าน" ขับไล่พม่าออกไปได้ในสมัยพระเจ้าตากสิน มีสภาพเป็นประเทศราชของสยามในเวลาต่อมา ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสยามในฐานะมณฑล และกลายเป็นภาคเหนือของประเทศไทยในที่สุดเมื่อปี พ.ศ.2476

ผังบริเวณและองค์ประกอบบ้านล้านนา

องค์ประกอบของบ้าน

ในเขตบ้าน ซึ่งหมายถึงทั้งบริเวณที่ประกอบไปด้วย ตัวเรือน หลอมข้าว ครัวไฟ ครัวมอ่ง น้ำบ่อคอกสัตว์ บริเวณที่ว่างหรือชวง และอื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน เป็นทรัพย์สินของครอบครัวๆหนึ่ง บ้านชนบทในวัฒนธรรมล้านนาไม่ว่าขนาดไหนมักจะมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. รั้ว รั้วบ้านนั้นสร้างขึ้นเพียงเพื่อแสดงอาณาเขตเป็นหลัก
2. ชวง ลานโล่งในบริเวณบ้าน เป็นตัวเชื่อมระหว่างเรือน เป็นลานเอนกประสงค์
3. น้ำบ่อ หรือบ่อน้ำ แหล่งน้ำสำคัญของบ้าน โดยเฉพาะบ้านที่ห่างจากแหล่งน้ำอื่นๆ
4. ต่อม่น้ำ ที่อาบน้ำสำหรับหญิงสาว เป็นกำแพงสูงกันเป็นคอก ไม่มีหลังคา
5. สวนครัว พื้นที่ปลูกผักสวนครัวเพื่อใช้เป็นอาหาร เช่น ชิง ข่า ขมิ้น ผักต่างๆ พริก
6. ฝาม โรงหรือเพิงสำหรับผูกวัว ผูกควาย

7. ก้างเฟือง ห้างสำหรับเก็บฟางไว้สำหรับเลี้ยงวัวควาย ลักษณะเป็นโรงเรือนอย่างง่าย
8. ศาลหรือหอน้ำหรือตูบผี ที่สถิตของผีปู่ย่า(ผีบรรพบุรุษ) ลักษณะเป็นเรือนสี่เสา
9. ครัวไฟ หรือ เรือนครัว บ้านบางหลังไม่ทำคริวบนเรือน แต่จะสร้างคริวไฟไว้ต่างหากในบริเวณบ้าน

ซึ่งมักจะเป็นเรือนติดพื้นดิน ไม่ยกพื้นเหมือนเรือน

10. หลงข้าว หรือยุงข้าว เรือนเก็บข้าวเปลือก เป็นอาคารยกใต้ถุนสูง

องค์ประกอบเหล่านี้ จะถูกจัดวางไว้ในผังคล้ายๆ กันในบ้านแต่ละหลัง เริ่มตั้งแต่รั้วบ้านด้านหน้าตรง ขอบรั้วใกล้ประตูทางเข้าบ้าน มีเรือนรำนน้ำหลังเล็ก ๆ วางหมอน้ำพร้อมกระบวยไว้ให้ผู้ที่เดินผ่านมาได้ตักกินแก้กระหายเป็นการให้ทาน เรียกว่า "ตานน้ำ" (ทานน้ำ) เมื่อเข้าสู่บริเวณบ้านจะพบกับชั่งบ้าน มีตัวเรือน หลงข้าว และตอมน้ำ ตั้งอยู่ใกล้กันรอบ ๆ น้ำบ่อจะปลูกไม้ประดับ ไม้กินได้ เช่น ปูลิง (ชะพลู) หอมด่วน (สะระแหน่) ผักกินกับลาบ ชিং ข่า ฯลฯ มีสวนครัว ปลูกผักต่างๆ ไว้เป็นอาหาร เช่น ผักกาดถั่วฝักยาว พริก มะเขือ ต้นหอม ผักชี ฯลฯ มีรั้วไม้ไผ่สานหรือปัจจุบันเป็นผ้าไนล่อน ล้อมสวนครัวไว้ไม่ให้เปิดไก่เข้าไปในสวนครัว หลังบ้าน จะมีผมเลี้ยงสัตว์ ก้างเฟือง เลยหลังบ้านออกไปก็จะมี "ข้าว" สะพานเล็ก ๆ ทำด้วยไม้ไผ่สาน เรียกว่า "ข้าวแตะ" หรือปึกไม้วางพาดแบบง่ายๆ สำหรับข้ามน้ำเหมือนเข้าบ้าน

วิธีวิจัย

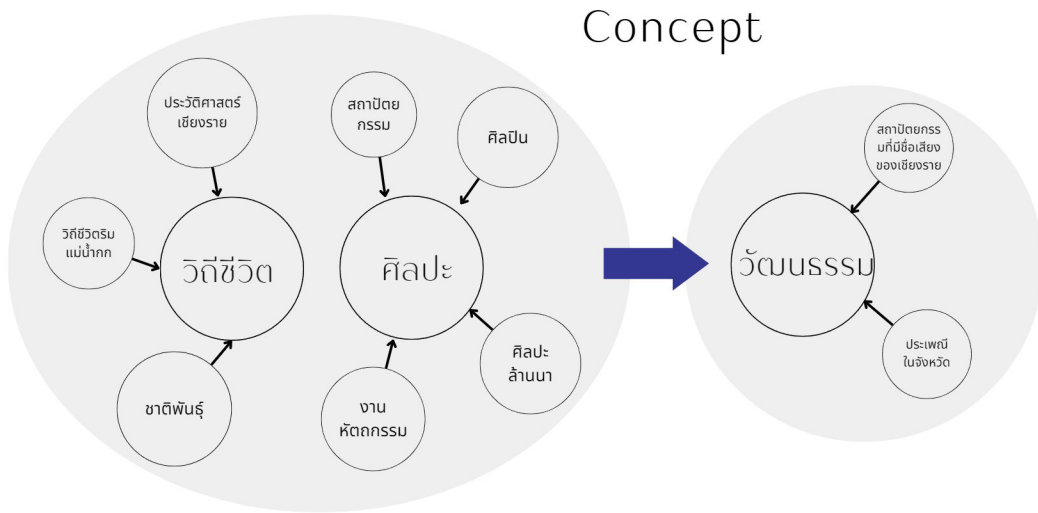
การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการณ์จริงที่เกิดขึ้น โดยเป็นแนวทางการเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งอธิบายสิ่งที่ค้นพบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้วัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้โดยมีกระบวนการดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎี เอกสารงานวิจัย บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เพื่อทราบถึงแนวโน้ม รูปแบบ รวมทั้งการสำรวจสาธารณะ (Survey Research) การสังเกต สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว (Participation Observation) ซึ่งเป็นการ เก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในประเด็นที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ภายใต้กรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมุ่งเน้นการสำรวจสภาพปัจจุบัน กิจกรรมสำรวจวัฒนธรรมในจังหวัด และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Individual- Depth Interview) แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปหัตถกรรม 13 ศิลปินและสถาปนาเมืองเหนือ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้งานในพื้นที่กิจกรรม บริษัท สภาพแวดล้อมตลอดจนศักยภาพของพื้นที่และการเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมและผู้ใช้วิจัยจัดการกับข้อมูลด้วยวิธีการจัดกลุ่ม (Grouping) การสังเคราะห์และนำเสนอแนวคิดช่วงชั่ว รวมเป็นหนึ่ง วิถีชีวิต ศิลปะวัฒนธรรม” เป็น 3 องค์ประกอบรวมถึงการนำรูปร่างลักษณะของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หัตถกรรม และศิลปะ ที่เสนอแนวคิดการออกแบบพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมและพัฒนาเพื่อให้เป็นพื้นที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้การเชื่อมต่อกันระหว่างศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

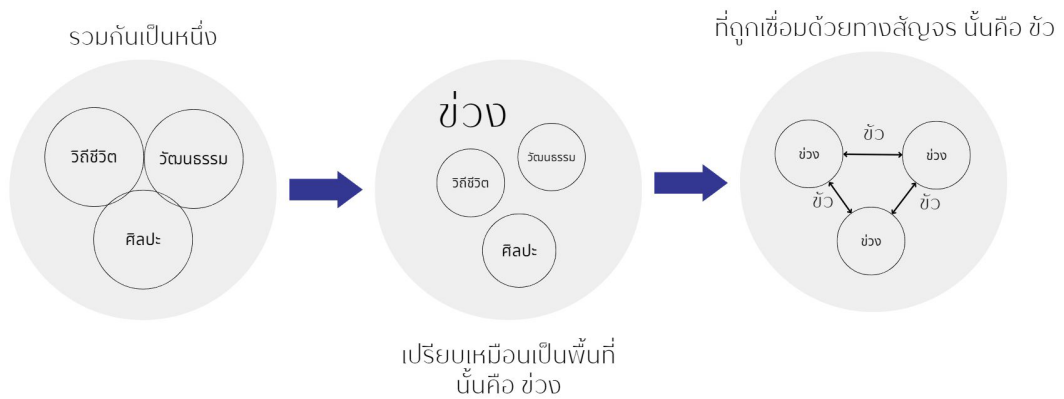
จากการศึกษาเพื่อหาแนวความคิด ช่วงชั่ว การเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม พบว่าปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือการขาดความรู้ความเข้าใจและขาดการควบคุมด้านการออกแบบงานสถาปัตยกรรมเพื่อพัฒนาให้เป็นพื้นที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดงานศิลปหัตถกรรมและเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นในจังหวัดเชียงรายผลจากการวิเคราะห์ทำให้ได้แนวทางในการออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อการเชื่อมโยงของศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม และคาดหวังว่าจะช่วยให้

เกิดการพัฒนาศิลปะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงรายและเสริมให้กิจกรรมเรียนรู้ของงานศิลปหัตถกรรมประกอบด้วย

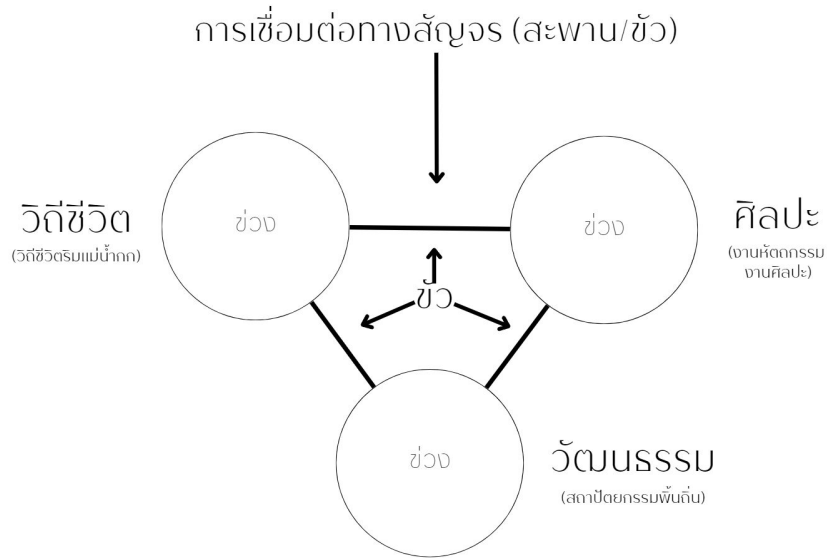
ภาพที่ 1 ผังอธิบายองค์ประกอบหลัก

ในองค์ประกอบหลัก 3 อย่างจะประกอบไปด้วยแปรสำคัญที่ทำให้เชื่อมโยง วิถีชีวิต ศิลปะและทำให้เกิดวัฒนธรรมขึ้นมา จึงเกิดขึ้นเป็นแนวความคิดของโครงการ

ภาพที่ 2 ผังการเปรียบเทียบคำว่า ช่วง และ ชั่ว

ซึ่งในแนวความคิดที่ ช่วงชั่ว การเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม นั้นจะอธิบายได้ว่าองค์ประกอบหลักทั้ง 3 จะเปรียบเสมือนคำว่า ช่วง นั้นมีความหมายว่า พื้นที่ว่างหรือลานกิจกรรม เพื่อที่จะบ่งบอกถึงการให้ 3 องค์ประกอบเป็นพื้นที่ที่ฟังก์ชันสำหรับการใช้สอยของผู้ใช้งาน ซึ่งจะถูกเชื่อมโยงเส้นทางสัญจรของผู้ใช้งานเข้าด้วยกันนั้นคือ ชั่ว ที่มีความหมายว่า สะพาน ที่เปรียบเสมือนการเชื่อมโยงของ ช่วงทั้ง 3 พื้นที่เข้าด้วยกันเพื่อเกิดการเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมเข้าด้วยกัน

ภาพที่ 3 ผังการเปรียบเทียบคำว่า ช่วง และ ขั้ว

ในกระบวนการนำเอกลักษณ์ที่จะใช้หลัก 3 อย่างคือ วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม โดยที่ยกตัวอย่างมาจะเป็น วิถีชีวิตคือวิถีชีวิตริมแม่น้ำกก ศิลปะจะเป็นงานหัตถกรรมและงานศิลปะ วัฒนธรรมคือสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

ช่วง = พื้นที่ ที่เกิดจากวิถีชีวิต ศิลปะ และวัฒนธรรม

ขั้ว = ที่ว่าง/ทางสัญจร ที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ทั้ง 3 ส่วนเข้าด้วยกัน

แนวความคิดในการวางผัง

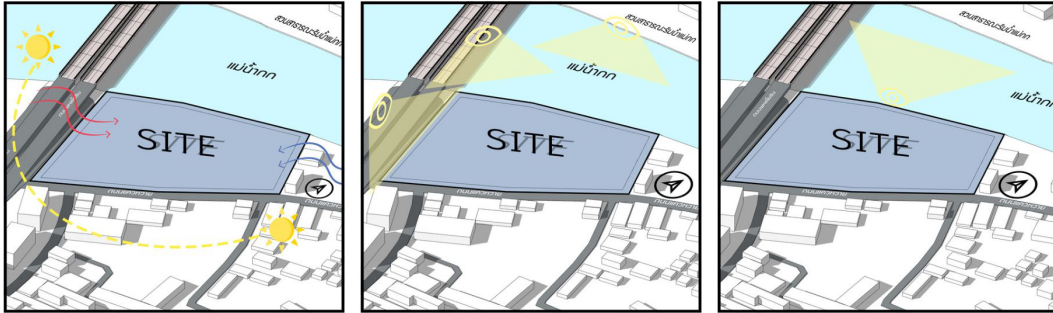
ภาพที่ 4 แสดงที่ตั้งของโครงการ

ที่ตั้งโครงการ ถนนแควหวาย ตำบล รอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย เชียงราย 57000

ขนาดพื้นที่ : 20,360 ตารางเมตร หรือ 12.7 ไร่ 50.9 งาน 5,090 ตารางวา มีบริบทเป็นชุมชนและใกล้กับสถานที่สำคัญของจังหวัดเชียงรายอีกทั้งยังใกล้กับแม่น้ำกกที่เป็นแม่น้ำตัดผ่านตัวเมืองเชียงราย

08

SITE ANALYSIS

การวิเคราะห์ทิศแดดและทิศลม

มุมมองจากภายนอกเข้ามา
ในโครงการ

วิวของโครงการที่ได้รับ

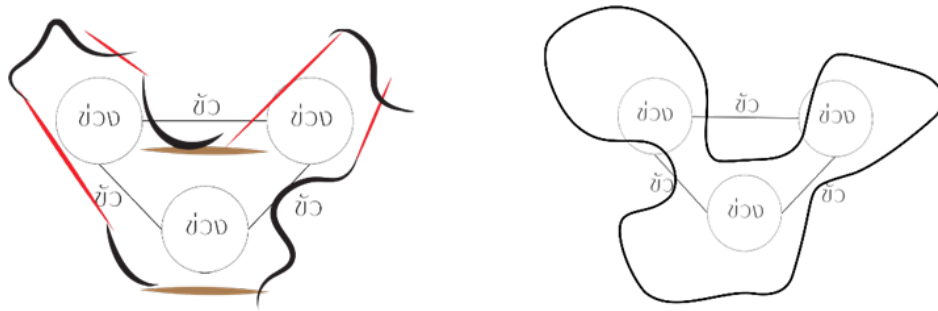
ภาพที่ 5 วิเคราะห์พื้นที่ของโครงการ

จากการวิเคราะห์พื้นที่ข้างต้นจะเห็นได้ถึงทิศแดดและทิศลมที่จะผ่านเข้าโครงการและมุมมองจากบริเวณภายนอกที่จะเห็นได้พื้นที่โครงการได้รวมไปถึง วิวที่โครงการจะได้รับนั้นคือริมแม่น้ำกก

ภาพที่ 6 แสดงแนวความคิดที่จะวางผัง

ในแนวความคิดที่ออกมาจะประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบหลักนั้น จึงนำแนวความคิดมาใช้ในการวางผังในตัวช่วงที่เปรียบเสมือนพื้นที่ใช้สอยของผู้ใช้นั้น จะได้รับวิวของริมแม่น้ำกกทำให้ทุกพื้นที่ 3 องค์ประกอบนั้นได้รับวิวของแม่น้ำทุกอันจึงเป็นเหตุผลในการวางผังของโครงการ

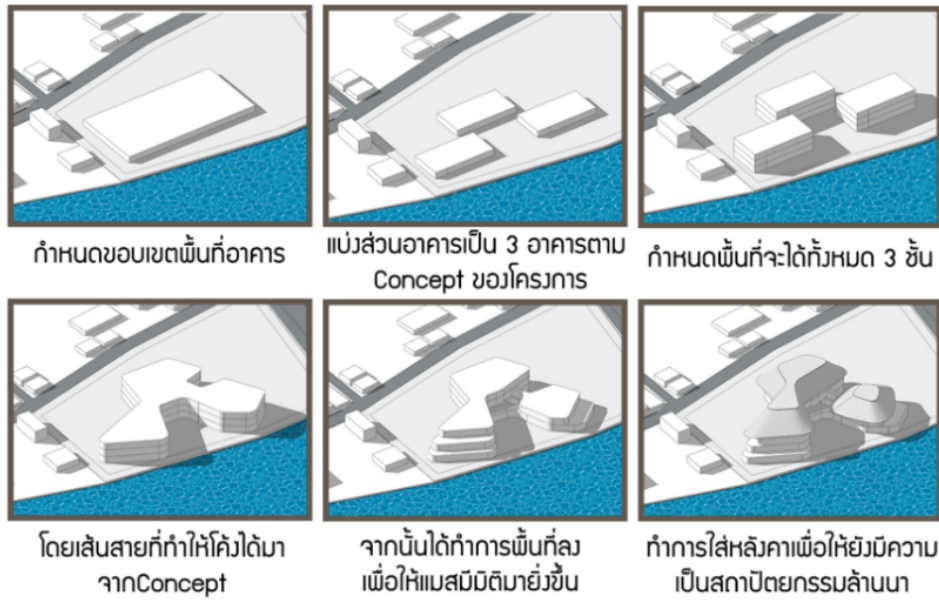

ภาพที่ 7 การวางรูปแบบผังของอาคารโดยนำเอกลักษณ์ที่ถอดรูปร่างมาใช้และพัฒนาต่อ

จากการนำเอกลักษณ์ของรูปทรงขององค์ประกอบนั้นจะนำมาใช้การพัฒนาารูปแบบผังของอาคาร ซึ่งจะใช้หลักช่องว่าง ที่มี 3 องค์ประกอบ ซึ่งโครงการที่ตั้งมีแม่น้ำเป็นบริบทหลักที่จะใช้การได้ทัศนียภาพของแม่น้ำ จึงทำการออกแบบให้เกิดเป็นผังที่มี 3 ผัง และนำเส้นที่ได้จากการนำเอกลักษณ์ของรูปร่างนั้น นำมาพัฒนาเป็นรูปทรงอาคารที่มีความอิสระ ซึ่งในการพัฒนาแบบนี้การนำ 3 องค์ประกอบหลักแล้วนำมาพัฒนาจนรูปร่างอาคารที่มีเส้น 3 องค์ประกอบรวมกัน เพื่อให้ทำให้รูปทรงของอาคารนั้นมีความลื่นไหลของอาคารและทำให้อาคารนั้นมีความน่าสนใจและยังคงคอนเซ็ปต์ช่องว่างที่ยังประกอบไปด้วย 3 พื้นที่ที่ถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันของทางสัญจรระหว่างพื้นที่

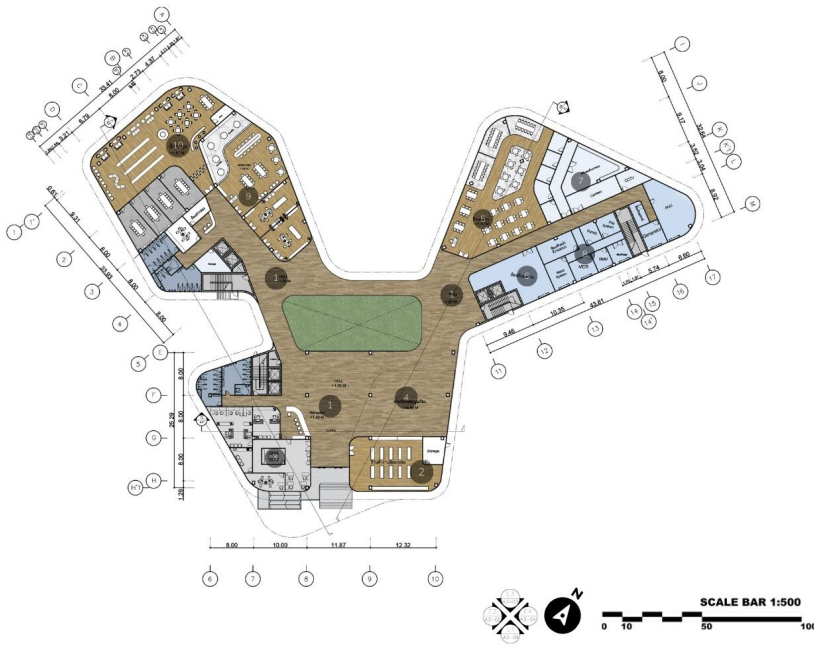

ภาพที่ 8 การวางผังของอาคาร

ภาพที่ 9 การพัฒนารูปแบบของอาคาร

จากการพัฒนารูปแบบอาคารจึงเกิดเป็นรูปทรงที่มีความอิสระที่สื่อเป็น 3 องค์ประกอบหลักที่ได้กล่าวข้างต้น เพื่อมาดัดแปลงที่เข้ากับอัตลักษณ์ทำให้เกิดรูปร่างเส้นโค้ง เส้นเฉียงและเส้นตรงที่จะนำมาออกแบบรูปทรงอาคาร และนำไปพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทรอบข้างของโครงการโดยพื้นที่ของแม่น้ำกก จึงเกิดเป็นอาคารที่มี มีรูปร่างที่อิสระ 3 ส่วนดังในรูปภาพ

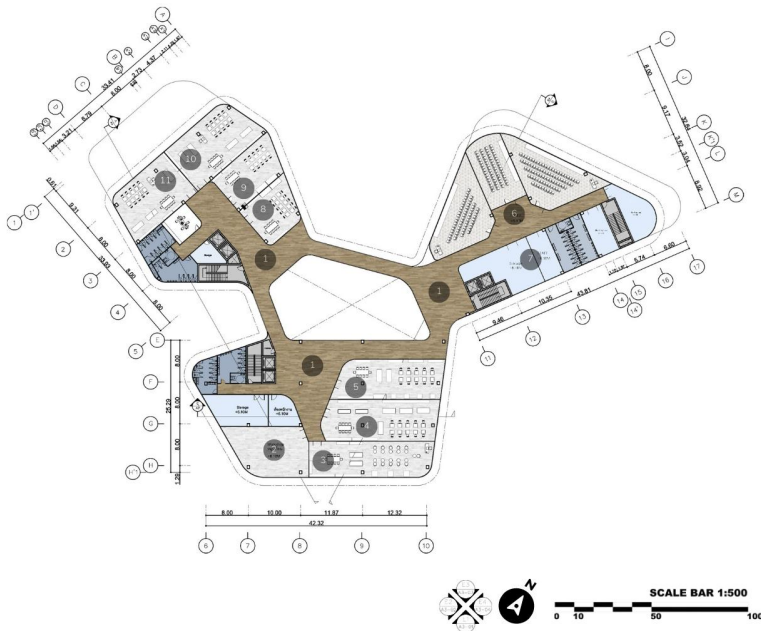
ภาพที่ 10 การแสดงผังพื้นที่ชั้น 1 ภายในอาคาร

18
1ST FLOOR
PLAN

KEYPLAN ระดับชั้นทั้งหมด +1.50 M

- 1 โถง
- 2 ร้านค้างานหัตถกรรมและศิลปะ
- 3 Office ติดต่อ
- 4 นิทรรศการหมุนเวียน
- 5 ร้านอาหาร
- 6 Storage
- 7 ห้องครัวร้านอาหาร
- 8 งานระบบอาคาร
- 9 Work space
- 10 ห้องสมุด

- สำนักงาน
- ลิฟท์และบันได
- ห้องน้ำ
- Service

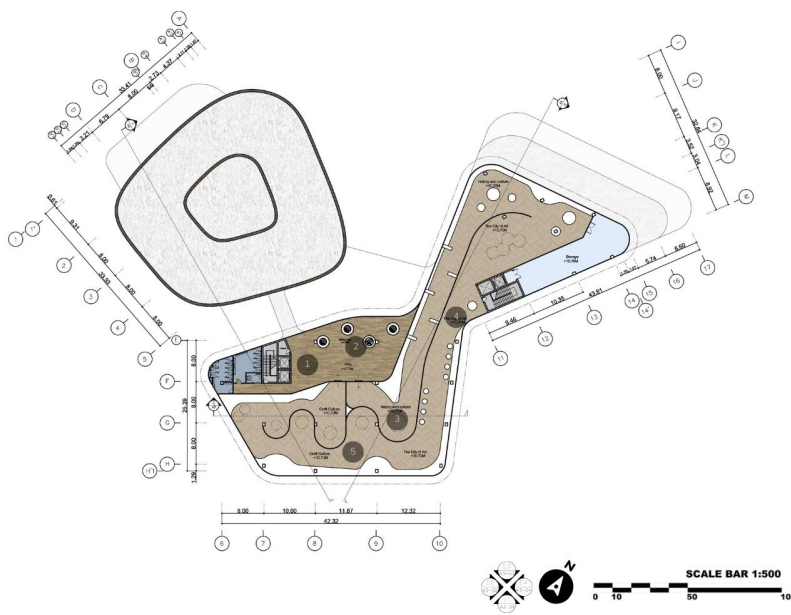
ภาพที่ 11 การแสดงผังพื้นที่ชั้น 2 ภายในอาคาร

19
2ND FLOOR
PLAN

KEYPLAN ระดับชั้นทั้งหมด +6.10 M

- 1 โถง
- 2 Workshop หมุนเวียน
- 3 Workshop เครื่องปั้นดินเผา
- 4 Workshop เครื่องจักรสาน
- 5 Workshop โลหะเครื่องเงิน
- 6 ห้องบรรยาย
- 7 ส่วนเซอร์วิส
- 8 Workshop สิบแกะสลัก
- 9 Workshop กระดาษ
- 10 Workshop สังกอผ้า
- 11 Workshop เครื่องแกะสลัก

- สำนักงาน
- ลิฟท์และบันได
- ห้องน้ำ
- Service

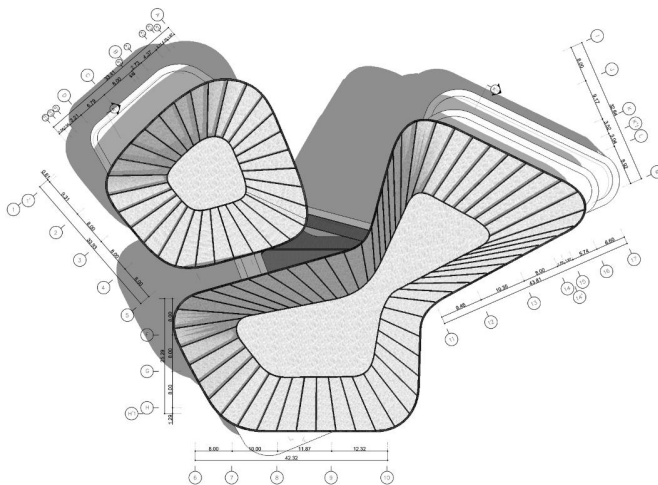
20
3RD FLOOR
PLAN

KEYPLAN ระดับชั้นทั้งหมด +10.70 M

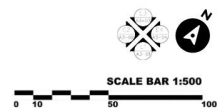
- 1 โถง
- 2 ที่นั่งชมวิว
- 3 History and Culture
- 4 The City of Art
- 5 Craft Culture

- สำนักงาน
- ห้องน้ำ
- สัฟไฟต์และบันได
- Service

ภาพที่ 12 การแสดงผังพื้นชั้น 3 ภายในอาคาร

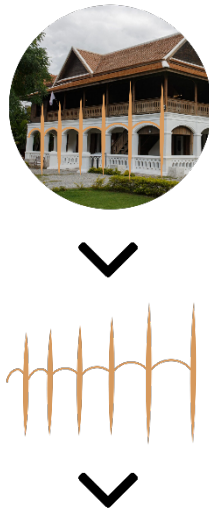
21
ROOF
PLAN

ภาพที่ 13 การผังหลังคา

และในการออกแบบเกิดการออกแบบเปลือกอาคารที่สะท้อนแนวคิดและใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับบริบทและเพื่อให้เกิดความสวยงามรวมไปถึงการสะท้อนความเป็นสถาปัตยกรรมล้านนาและวัสดุพื้นถิ่นนั้นจะใช้รูปทรงของอาคาร

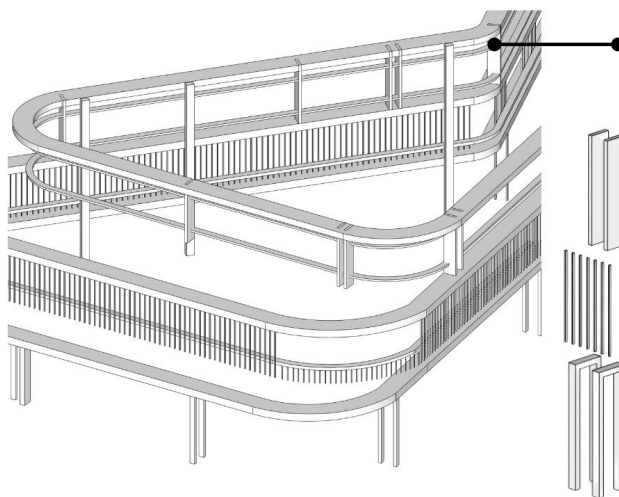
ที่มาจากลักษณะเฉพาะของสถาปัตยกรรมล้านนาและนำมาลดทอนให้เข้ากับตัวอาคารโดยเส้นสายที่ได้จะ เป็นเส้นแนวตั้งจากอาคารสถาปัตยกรรมล้านนาที่เป็นแนวเสาของอาคารจึงนำเส้นแนวตั้งมาใช้ในการออกแบบเปลือกอาคารเพื่อให้สะท้อนได้ถึงความเป็นสถาปัตยกรรมล้านนารวมไปถึงการเลือกใช้วัสดุไม้ที่มีสีใกล้เคียงกัน ในส่วนของหลังคาจะให้ใช้แนวตั้งที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของหลังคาที่มีจันทะของจันทันที่และจะเว้นจังหวะเพื่อให้สื่อถึงความเป็นสถาปัตยกรรมล้านนาที่จะเน้นโชว์ลวดลายของหลังคาอีกด้วย

ภาพที่ 14 การนำเอกลักษณ์เข้ามาใช้ในการออกแบบเปลือกอาคาร

DETAILS FACADE

DEVELOPMENT
จากสถาปัตยกรรมล้านนา

เส้นแนวนอน ทำหน้าที่เป็นกันสาดและเป็นเฟรมให้ยึดตัว คอร์ริบแนวตั้งและระแนง

เส้นแนวตั้งจะมี 3 แบบ คือ

- เสาแนวตั้งเป็นจังหวะในชั้นที่ 3 จะทำการวางในช่วงจังหวะที่มีนิทรรศการ
- เสาแนวตั้งแบบถี่กันแสงในช่องเปิดที่โดดเด่น
- เสาแนวตั้งแบบสุดท้ายจะทำหน้าที่ค้ำกันสาดและหลังคาที่จอดรถโครงการ

ART AND CRAFT CULTURE CENTER CHIANGRAI

ภาพที่ 15 แสดงการเลือกใช้เอกลักษณ์มาในการออกแบบเปลือกอาคาร

26

ART AND CRAFT CULTURE CENTER CHIANGRAI

ภาพที่ 16 แสดงรูปด้านของอาคาร

27

ART AND CRAFT CULTURE CENTER CHIANGRAI

ภาพที่ 17 แสดงรูปด้านของอาคาร

ภาพที่ 18 แสดงทัศนียภาพจากฝั่งตรงข้ามของโครงการ

ภาพที่ 19 แสดงทัศนียภาพบริเวณถนนหน้าโครงการ

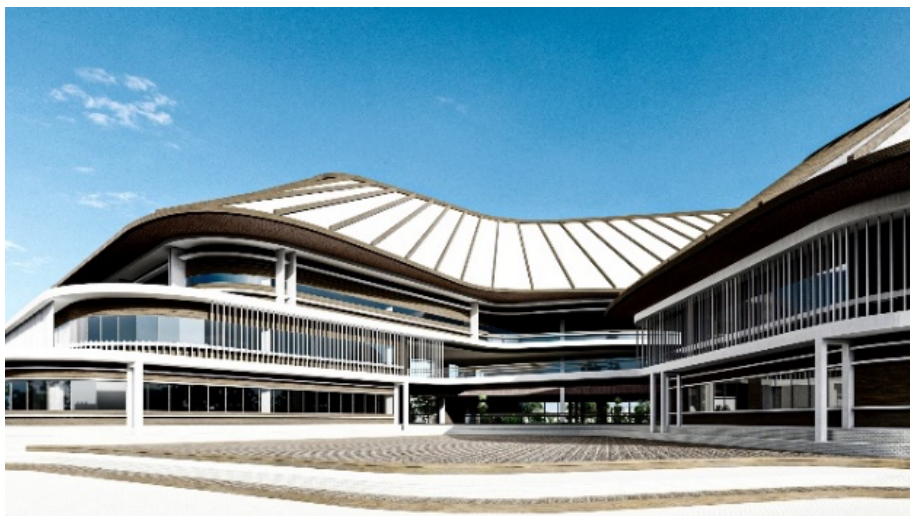
ภาพที่ 20 แสดงทัศนียภาพบริเวณสวนสาธารณะของโครงการ

ภาพที่ 21 แสดงทัศนียภาพบริเวณทางเข้าโครงการ

ภาพที่ 22 แสดงทัศนียภาพบริเวณที่จอดรถ

ภาพที่ 23 แสดงทัศนียภาพบริเวณลานกิจกรรมของอาคาร

บทสรุป

จากการศึกษา “ช่วงชั่ว” การเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม ทำให้ทราบถึง จังหวัดเชียงรายที่มีการสนับสนุนในเรื่องของเมืองศิลปะและการส่งเสริมวัฒนธรรม จึงทำให้การออกแบบที่สาธารณะและพื้นที่ว่างให้ใช้งานได้ และยังสะท้อนความเป็นศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย และใช้หลักการออกแบบทางสถาปัตยกรรมและการเชื่อมโยงของพื้นที่ และการออกแบบภูมิทัศน์สภาพแวดล้อม ในหลักการออกแบบ ช่วงชั่ว การเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม เป็น 3 องค์ประกอบรวมถึงการนำรูปร่างลักษณะของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หัตถกรรม และศิลปะ เพื่อมาดัดแปลงที่เข้ากับอัตลักษณ์ทำให้เกิดรูปแบบของอาคารที่แทนด้วยคำว่า ช่วง ซึ่งหมายถึงฟังก์ชันการใช้สอยของพื้นที่ ทำให้เกิดพื้นที่ที่สามารถใช้งานของผู้ใช้งาน ที่ถูกเชื่อมโยงโดย ชั่ว ที่จะใช้เป็นทางสัญจรของอาคารเพื่อโยงของทั้ง 3 องค์ประกอบเข้าด้วยกัน และที่การออกแบบตัวอาคารนั้นยังนำเอกลักษณ์ตัวตนความเป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและวัสดุ เพื่อสะท้อนความเป็นสถาปัตยกรรมล้านนาที่มีความสวยงามเพื่อมาเสนอรูปทรงอาคารออกมาในรูปแบบสมัยใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาศิลปะที่เชื่อมโยงกับ วัฒนธรรมพื้นถิ่นในเชิงลึกและให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. ศึกษาการออกแบบภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมเพิ่มเติมเพื่อที่จะสามารถนำไปใช้งานงานวิจัยครั้งต่อไปได้
3. เป็นการใช้พื้นที่ว่างและสถาปัตยกรรมให้สอดคล้องกับเรื่องราวในการนำเสนอเชิงพื้นที่ทางวัฒนธรรมในบริบทต่างๆ

บรรณานุกรม

- มาร์ติน เท็นสกี-สตาลิ่ง. (2565). สล่า – ช่างฝีมือชาวเหนือ – วิถีแห่งชีวิต. (ออนไลน์) สืบค้น 20 กันยายน 2565, จาก <https://salahmade.com/%E0%B8%AA%E0%B8%A5%E0%9>.
- รัตนา บุญเลิศ. (2560). เชียงรายเมืองแห่งศิลปะ. (ออนไลน์) สืบค้น 8 สิงหาคม 2565, จาก <https://sites.google.com/site/chingraithecityofart/prawatikar-suksa>.
- ศกุนตลา เชื้ออนศิริ. (2560). เชียงรายเมืองศิลป์. (ออนไลน์) สืบค้น 10 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.museumthailand.com/th/1063/storytelling>.
- สำนักงานจังหวัดเชียงราย (2565). ประวัติศาสตร์จังหวัดเชียงราย. (ออนไลน์) สืบค้น 10 สิงหาคม 2565, จาก http://123.242.164.131/cpwp/?page_id=60.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) (2556). หัตถกรรมท้องถิ่นในพื้นที่โครงการหลวง. (ออนไลน์) สืบค้น 8 สิงหาคม 2565, จาก http://123.242.164.131/cpwp/?page_id=60.
- Eun-Ju Cho. (2560). ช่างหัตถกรรม. (ออนไลน์) สืบค้น 30 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/highschool/career/item2>.
- Suebpong Chans. (2560). เอกสารประกอบการบรรยายวิชา สถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น. (ออนไลน์). สืบค้น 30 สิงหาคม 2565, จาก <https://issuu.com/suebpongchans/docs/vernarchbook58>.